
VERENIGING *voor*
REVALIDATIE *bij*
SLECHTZIENDHEID

Postbus 10417, 6000 GK Weert

Nieuwe ontwikkelingen m.b.t. mobiliteit

&

Visuele perceptie, van netvlies tot cortex

Symposiumbundel 2010

Een uitgave van de
Vereniging voor Revalidatie bij Slechthziendheid

Onder redactie van
B.J.M. Melis-Dankers, W.J.M. van Damme & J.J. Neve

© Copyrights (2010): Vereniging voor Revalidatie bij Slechthziendheid.
Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden in welke vorm of met welke middelen dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

ISBN/EAN: 9789079314003

Kostprijs: € 7,50

(Deze editie wordt kosteloos verspreid onder de leden van de Vereniging voor Revalidatie bij Slechthziendheid. Leden kunnen een full-color exemplaar inzien op de website van de vereniging www.vvrbs.nl. Andere geïnteresseerden kunnen het boek bestellen door de kostprijs over te maken op giro 77.37.329 t.n.v. de Penningmeester Vereniging voor Revalidatie bij Slechthziendheid te Voorburg o.v.v. de titel van het boek.)

VERENIGING *voor*
REVALIDATIE *bij*
SLECHTZIENDHEID

Postbus 10417, 6000 GK Weert

Nieuwe ontwikkelingen m.b.t. mobiliteit

&

Visuele perceptie, van netvlies tot cortex

Symposiumbundel 2010

Een uitgave van de
Vereniging voor Revalidatie bij Slechthziendheid

Onder redactie van
B.J.M. Melis-Dankers, W.J.M. van Damme & J.J. Neve

Voorwoord

Ook in 2010 heeft de Vereniging voor Revalidatie bij Slechthooftheid 2 interessante symposia georganiseerd. Op 20 april presenteerden 3 deskundigen hun kijk op nieuwe ontwikkelingen m.b.t. mobiliteit. Christiaan Pinkster gaf een moderne kijk op het gebruik van GPS in allerlei mobiliteits-hulpmiddelen en wat dat voor gevolgen heeft voor het dagelijks functioneren van mensen met een visuele beperking. Else Havik schetste de voor- en nadelen van een openbare ruimte zonder overgangen en tekens: shared-space. Is dit een zegen of een vloek als je niet goed kan zien? Als laatste sprekers zetten Roland van Grinsven en Jan Poot uiteen hoe de stichting Viziris opkomt voor de belangen van mensen met een visuele beperking inzake mobiliteit in openbare ruimte en in openbare gebouwen.

Bij het najaarssymposium van 12 oktober was de aandacht meer gericht op de wetenschappelijke kant van visuele perceptie. Gerard de Wit toonde een aantal manieren om middels simulatie-software te illustreren wat de visuele gevolgen zijn van een stoornis in visuele functies. Mies van Genderen legde uit dat scotomen, veroorzaakt door netvlieschade, niet altijd gaten in de visuele perceptie opleveren, maar dat deze soms een verrassend eigen leven leiden. Vervolgens illustreerde Frans Riemsdag hoe aan de hand van eigenschappen van schilderijen van oude meesters, nog postuum hun visuele functies kunnen worden bepaald. Tenslotte hield Maarten Kamermans een boeiend betoog over hoe meer kennis van de neurale netwerken in ons netvlies kan bijdragen aan het ontrafelen van oogziekten en het mogelijk herstel van het zien.

In 2011 zal de Vereniging de opgebouwde traditie van een voorjaars- en een najaarssymposium blijven voortzetten. Veel van de presentaties zijn terug te vinden op onze website, waar ze vaak in een hogere kwaliteit en in kleur te bekijken zijn.

Bart Melis-Dankers, Wim van Damme & Han Neve

Inhoudsopgave

	Pagina
Nieuwe ontwikkelingen m.b.t. mobiliteit	
Voorjaarssymposium VRS op dinsdag 20 april 2010	
Uitnodiging	11
<i>Toegevoegde realiteit</i>	13
Christiaan Pinkster, Koninklijke Visio	
<i>Veiligheid en Toegankelijkheid van Shared Space gebieden voor blinde en slechtziende mensen</i>	23
Else Havik, Koninklijke Visio	
<i>Huidige en toekomstige ontwikkelingen en kansen die de toegankelijkheid van publieke ruimten, gebouwen en het openbaar vervoer aangaan.</i>	31
Roland van Grinsven & Jan Poot, Viziris	
Visuele perceptie, van netvlies tot cortex	
Najaarssymposium VRS op 12 oktober 2010	
Uitnodiging	35
<i>Wat ziet een MD patiënt en hoe dit te simuleren?</i>	37
Gerard de Wit, Bartiméus	
<i>Scotomen en het brein.</i>	39
Mies van Genderen, Bartiméus	
<i>Wat ziet de slechtziende kunstenaar?</i>	47
Frans Riemsdag, Bartiméus	
<i>Het zien van het onvoorspelde- het onvoorspelde van het zien.</i>	57
Maarten Kamermans. AMC/NIN	
Correspondentieadressen	83
Vereniging voor Revalidatie bij Slechtziendheid	85